

וכעת, שהגיעו לנו ימים שאין בהם חפץ⁷, נטרד מוחי מצדת הדרור מלחעמיק כהלכות קבועות כדרכי מעודי, כי צריכא שמעתא צילוחא⁸. ועוד זאת, כי ע"י סערת הגלות שתקפה עלינו נתבטלה הישיבה מבית מדרשי, כי ביום מר שפרצו הפרעות בעם, וחמסו ורמסו כל קודש, נתגרשו התלמידים בני הישיבה מהדר הורחם, ונשארתו לכדי מתבודד במחשבתי על חורבן ישראל וחורבן הקהילות שנעשה בימינו, על מה עשה ה' נכח⁹, ומה הרי האף הגדול הזה¹⁰, ונתתי לבי לחור ולהקור בקורות ימי חיי עמנו, אשר ניתן בבור שאן הגילות וההשמדות בארצות העמים זה כאלפים שנה, ואם כי מעולם לא עסקתי בשאלות כאלו, כי מעודי מימי נעורי שתול הייתי בבית אלקים, והייתי טמון וחבוי בדי אמות של הלכה, והייתברך זכני ללמוד וללמד ולחבר חיבורים אשר נתקבלו בעולם וגדולי הדרור שבחווה ב"ה (ראה בהכמות גדולי הדרור על ספרי "משנה שכיר", ח"א, שנדפס בשנת תרפ"ד¹¹, ובמכתב רבינו איש אלקים מאסטרוכובה¹² שנדפס בספרי "טוב יצאל" שנדפס בשנת תרפ"ז). ומעולם לא לקחתי לי פנאי להעניין בענינים הנוגעים לטאלח החיים של כלל אומתינו הקדושה, כי היא מצוה שאפשר שהעשה ע"י אהרים ואז נאמר "כל חפצך לא ישו בה"¹³. ואין לבטל לימוד התורה בשבילה, כמבואר ב"מועד קטן" דף ט"ז¹⁴, וכן נפסק להלכה ב"יר"ד¹⁵. אבל כעת, בתוך ההפיכה הגדולה, אשר א"א לצמצם את המה בהיותו דאביי ורבא ובהלכות עמוקות, וגם כי תלמידי נתגרשו ממהיצתי ואין לי עם מי לצאת ולבא במשא ומתן של הלכה, נהצטררה בקרבי הטאלה — הרי נאמר בדניאל "עד מתי קץ הפלאות" . . .

הנה הארכתי עד כה בפרק זה של בנין וישוב הארץ, בכיור מצוה זו באר היטב, וטילתי בה באריכות ובקצרה בכל פינה ופינה, והוכחתי בראיות מוכחות ומוכרחות שהחוב של מצוה זו מוטל על הכלל כולו בכל עת ובכל זמן, ואין שום יחיד יכול לפטור עצמו ממנה. וביותר יכפל החוב עלינו בזמנינו, לקום ולהתעורר מתרדמתינו ומעצלותינו, כי כעת יש די התעוררות לזה לסי שייט לו עינים לראות ואונים לשמוע, וראה אז שמע מהנעשה אתנו בימים הקשים שעברו עלינו בגזירות שבארבע שנים שעברו עלינו, אשר הכותב קורות הדרורות יוכל לנזותם "גזירות ת"ש-תש"א-תש"ב-תש"ג", כמו שנינו לגזירות מסע העלב "גזירות תנ"ו", והפה ילאה לספר אותם, והעט לא יספיק לכותבם, והכל נעשה בהסכם רצון העליון בעוה"ר. וכמו שבאדתי המדרש באיכה¹¹³⁴: "שאלו לר' יהושע בן לוי: איז הקב"ה? השיב להם: בכרך גדול של רומי". והוא פלא על השאלה ועל התשובה. על השאלה — וכי זו שאלה איז הוא יתברך, איז הוא לא? וגם, למה דוקא בימי של ר' יהושע בן לוי נשאלה שאלה זו? וגם, מה השיב להם "בכרך גדול של רומי", הלא "מלא כל הארץ כבודו"¹¹³⁵!

אבל הפירוש האמיתי בזה, דידוע שבימי של ר' יהושע בן לוי היו גזירות תקיפות על ישראל, שהיה קרוב לחורבן וצו לישראל מאז בגזירות קשות ואכזריות. באו אליו בתמהון לבב וסאלו אוהו: איז הקב"ה, למה שותק הקב"ה על כל זאת, על הנעשה בישראל? וכמו ששמענו בימינו מרבים מההמון ששאלו כך: וואז איזט דער יידישער גאטט ווארום שווייגט ער צו דעם אללעם¹¹³⁶, כך שאלו גם לריב"ל. על זה השיב להם: "בכרך גדול של רומי". הכוונה בזה, מפני שכל אלו הגזירות יצאו מרומי, ששם היה מושב יועצי המלוכה, אשר שם יעצו את הגזרות על ישראל. ואמר להם: כסבזרים אתם שאלו הגזירות נעשו בלי ידיעתו של הקב"ה? לא כן, אלא הוא כביכול היה ג"כ שם במושב של המיניסטערראט¹¹³⁷ הזה שהביאו גזירות קשות האלו, והכל נעשה בהסכמתו, מפני שכך עלתה במחשבה לפניו. וכך השבתי אני גם כן לרבים השואלים ממני כך בהיותי עזר במדינה של הגהינום הדרע וואז איזט דער יידישער גאטט ב"ה¹¹³⁸? והשבתי להם: ער איזט אין דער רעזידענץ שטאדט בים מיניסטערראט¹¹³⁹, והככים על ידיהם בעוה"ר.

(אם הנני יום אלה, רצף)

Rabbi K
5774
ק"ק"ג

2. א א 6 על 6 שמועות שהם טובות לו לברו כבוד שהחוינו ואם הן טובות לו ולאחרים
כבוד הטוביהם טוב :

ג) על שמועות רעות כבוד כפי אמ"ה דין האמת :
ד) חייב אדם לברך על הרעה ברעת שליטה וכנפש הפצה
כדרך שמברך על הטובה ז' כי הרעה לעובדי השם הוא
שבתהם וטובתם כיון שמקבל מאהבה מה שגור עליו השם
נמצא שבקבלת רעה זו היא עיבוד את השם שהיא שבתה לו :

(ש"ס א"ה ר"ב א-כ)

3. נבאו אל-המקום אשר אמר-לו האלהים ויצקד את-
יצחק בנו. כשפא לשחט, אמר לו, אבא אסרני ודי ורגלי מפני שהנפש
הצופה היא וכשאראה את המאכלת שפא אונדעו ויפסל הקרבן, בבקשה
ממך אל תעש בי מום. מיד, וישלח אברהם את-המאכלת
לשחט.
(אגיש תהלה ו'ס"א ו'כ)

4. איתא בת"ז הק' שפורים כיום הכיפורים, אפשר מרמו גם לזה, שכמו יוה"כ
התענית והתשובה כיום זה, לא אם רוצה אותם האדם לעשותם עושה,
רק בין אם רוצה בין לא, בקיימם כפני גזרת הקב"ה, כן גם שמחת פורים,
לא רק אם האדם מעצמו בשמחה או עכ"פ במצב שיכול לשמח א"ע צריך
הוא לשמח, רק גם אם הוא בספלות ובטבירת הלב, המוח וכל רוחו נרכס,
חוק הוא שצריך עכ"פ איזה ניצוץ של שמחה להכניס אל לבו,
וכן גם ממעלה למטה, כמו כיה"כ עצמו של יום מכפר, ואפילו
אם לא השלים כל תשובתו אומר רבי שמכפר לו, (יומא
דף פ"ח) כן גם בפורים אף שלא היה האיש הישראלי בשמחה כפי
שצריך להיות ובמילא כל עבודתו שבפורים לא היתה בשלימות מ"מ
הישרעה והשמחה שהפורים פועל על ישראל, גם עתה פועל ועושה.

(א"ש ק"נ"ט אה"ה"ק מסיכ"ה ה"ד)

ואין אנו
5. מדרין את האמת והצדק ע"י דעתנו להרהר ח"ו אם כן צריך או
לא צריך, אם זה אמת או לא, רק רצונו ית' זהו אמת וצדק, ואפילו
כשאנו מתוסרים ח"ו אין אנו מהרהרים ח"ו, אף שאין זה לפי
דעתנו, כיון שלא בדעתנו תלוי, לא בלבד שאנו אומרים שזה
קדשיא ח"ו רק שאין אנו מבינים תירוצה ותוא למעלה מהשגתנו,
רק שבכלל אין אמת וצדק זולת מה שד' רוצה מצוה ועושה.

(א"ש ק"ל"ג, ר"ב ת"ע)

6. קרב יום אשר הוא לא יום ולא לילה,
רם הונע פי לך היום אף לך הלילה,
שזקרים תפקד לעירך כל היום וכל הלילה,
תאיר פאזר יום תשבת לילה.

ניהי בחצי הלילה.
(ה"ג"ה ט"ו ס"ב)